

Rudolf Steiner

Stuttgart 7. augusta 1908

Vonkajší prejav duchovných bytostí v živloch a v stavoch kozmického vývoja. Pôsobenie anjelov, archanjelov a prasil vo vodnom, vzdušnom a tepelnom živle na Zemi. Svetlo ako šat duchov formy. Planetárna úloha týchto slnečných bytostí. Bydliská a polia pôsobnosti ešte vyšších duchovných bytostí. Skutočné udalosti pri tvorbe našej slnečnej sústavy. Slnečné a mesačné sily v pôsobení na Zem a na vyníjajúcich sa ľuďi. Otvorenie sa zmyslov navonok a počiatok ľudského vedomia ja. Osirisov mýtus ako obraz ľudského zážitku.

Včera sme hovorili o rôznych duchovných bytostiach, ktoré sú akýmsi doplnením toho, čo nás obklopuje vo fyzickom svete. Videli sme, že aj kamene a rastliny majú svoje ja a svoje astrálne telá a náš duchovný pohľad sa rozšíril o množstvo skutočností mimo tých, ktoré vidí náš fyzický zrak a ktoré možno pochopiť fyzickým rozumom. Ďalej sme videli, ako sú vyššie bytosti takrečeno činné v tom, čo človek uskutočňuje v našom zemskom vývoji. Už vo vzťahu k jednotlivému človeku sme videli, že tu zasahoval jeden vyšší druh bytostí. Jednotlivý človek je pre nás v zmysle duchovnej vedy predovšetkým úplným pánom svojho vnútorného sveta a sveta svojich činov, svojej vôle v čase od svojho fyzického zrodenia po smrť. Ale vieme, že jednotlivá vnútorná bytosť človeka prežila mnoho vtelení a že človek vo svojom súčasnom normálnom vývoji ešte nie je schopný pôsobiť za hranice jedného vtelenia. Že tu skôr musia zasahovať vyššie bytosti, aby mu dodali tie usmerňujúce sily, ktoré pôsobia nielen medzi zrodením a smrťou, ale aj za hranice smrti, od vtelenia ku vteleniu. Videli sme, že tieto duchovné bytosti sa v kresťanskej ezoterike nazývajú anjeli alebo angeli a v teozofickej reči duchmi prítmnia alebo šerosvitu. V zmysle rozikruciánskej tajnej vedy ich môžeme nazvať aj synmi života. Všetky tieto označenia sa nám časom stanú jasnejšími. Potom sme si všimli, že také ľudské spoločenstvá ako

rasy a národy sú riadené duchmi, ktorých nazývame archanjelmi alebo duchmi ohňa; a konečne sme videli, ako to, čo presahuje užšie národné spoločenstvo, čo sa prejavuje ako duch času, je riadené prasilami, ktoré sa nazývajú aj archai, duchovia osobnosti alebo v teozofickej reči asuro- via. Tak pôsobia do nášho sveta, všade tam, kde sme, duchovné bytosti a vidíme, že počet ríš, ktoré nás bezprostredne obklopujú, sa nám tým zvýšil o tri. A teraz si urobme predstavu aj o tom, ako sa tieto bytosti prejavujú viac navonok.

Ak ich pozorujeme z nášho zvyčajného pozemského, fyzicky-hmotného stanoviska, potom vidíme, že sú zložené z toho, čo nazývame zemou, vodou, vzduchom a ohňom. To sú, ako sme už počuli, sprvu štyri stavy vonkajšej hmoty. To, čo zvyčajne v duchovnej vede nazývame zemou, sa dnes označuje ako pevné skupenstvo. Slovom zem sa v duchovnej vede jednoducho označuje všetko, čo je pevné. Všetko, čo je tekuté, teda nielen voda, ale aj ortuť a podobne, označujeme ako vodu. Všetko, čo má plynnú a vzdušnú formu, označujeme ako vzduch; a všetko, čo pociťujeme ako určitý stupeň tepla, sa myslí tak, že je to preniknuté niečím, čo nazývame substanciálnym teplom. Toto pre nás nie je vonkajšou vlastnosťou, ale predstavuje pokračovanie vyššie spomenutých stavov formy a má rovnaké právo na takéto označenie. Tak sme si najskôr postavili pred náš zrak to, čo nás obklopuje hmotne.

Tie rôzne bytosti, ktoré sme spomínali, žijú v týchto rôznych hmotných živloch ako vo svojej vonkajšej telesnosti. Pre toho, kto pozoruje svet jasnovidným zrakom, je to, čo poznáme ako tekutý živel, a obzvlášť voda, oživené a preniknuté nielen napríklad tými bytosťami, ktoré poznáme ako vodné živočíchy, ryby atď., ale ten vie, že napriek tej takrečeno splývavej podobe tekutých látok, napriek tomu, že vodný živel nemá pevnú formu, obývajú ho duchovné bytosti. A skutočne ho obývajú, vtelené v plynúcej, ustavične sa meniacej podobe, ktorú preto človek svojím vonkajším zrakom ani nemôže rozoznať. Žijú tu tie bytosti, ktoré sme označili ako anjelov, ako duchov prítmnia. Skutočne, ich telo je také, že nie je telesnosťou v pevných obrysoch. A keď staré mýty a povesti hovoria o takýchto vodných bytostiach, tak to nie je žiadna fantázia, ale zodpovedá to skutočnosti. V tom, čo poznáme ako vzdušný živel, a hlavne v našom vzduchu, žijú potom bytosti, ktoré nazývame archanjelmi. A vonkoncom to nie je rozprávka ani povesť, keď telesný prejav tejto duchovnej ríše vidíme v prúdiacom vzduchu, v hučiacej víchrici. Keď sme predtým povedali, že anjelské bytosti žijú vo vode, tak vtelenie toho, čo označujeme archanjelmi, vníma

jasnovidný zrak hlavne vo vode, ktorá je prchavá, rozptýlená na jednotlivé atómy, ktorá preniká náš vzduch ako vodná para. A vtelenie bytostí, ktoré poznáme ako duchov osobnosti, ako prasily, pociťujeme ako teplo. Z tohto aj pochopíte, že z týchto štyroch živlov - zo zeme, vody, vzduchu a ohňa je zostavený človek, a to tak, že sú v ňom zmiešané nielen tieto štyri živly, ale úplne navzájom premiešané aj bytosti, ktoré sme práve menovali. Vyplňajú jeho telo istou mierou práve tak ako hmota, prúdia fyzickým telom človeka dnu a von.

Ale rad bytostí, ktoré majú čo do činenia s človekom, tým nie je ešte vyčerpaný. Existujú ešte vyššie bytosti, ktoré súvisia so Zemou, svetom a človekom, bytosti, ktoré stoja na ešte vyšších stupňoch než duchovia osobnosti, prapočiatky. Sú tu napríklad také bytosti, ktoré nám žiaria v ústrety vo svetle; a svetlo je pre nás opäť jemnejším stavom, než teplo. Všade, kde niečo zažiari, máme vo svetle šat vyšších bytostí, ktoré v kresťanskej ezoterike označujeme ako mocnosti, exousiai. Nazývame ich aj duchmi formy, pretože sú to také bytosti, ktoré všetkému, vôkol nás dávajú formu. Vždy, keď vidíte niečo v určitej, ohraničenej forme, sú tam činní títo duchovia. Videli sme, že to, čo je v našom zemskom vývoji činné ako rôzni duchovia času, je ovládané duchmi osobnosti. Duchovia formy majú ešte vyššiu úlohu. Najlepšie tomu porozumieme, keď uvážime, že od začiatku vlastného ľudského vývoja, to znamená od toho okamihu, kedy človek prežil svoju prvú inkarnáciu, sa duch času stále obmieňal, že zo zástupu duchov osobnosti prichádzali vždy noví vodcovia. Ale ponad všetko, čo je spôsobené duchmi času, presahuje niečo, čo prechádza celým pozemským ľudstvom. Keď človek začal na Zemi svoje ľudské pozemské poslanie, zasiahli do tohto ľudstva Zeme duchovné bytosti, ktorým vďačíme za to, že môžeme byť činní ako pozemské ľudstvo. A i keď ako duchovia času vystupovali duchovia osobnosti, v jednotlivých spoločenstvách anjeli alebo vo vzťahu k jednotlivým ľuďom anjeli; tí duchovia, ktorých sme nazvali duchmi formy sú od začiatku vodcami zemského poslania takpovediac vo vyššej ríši, riadia a vedú vo veľkom všetko to, čo tieto duchovné bytosti vykonávajú. Tieto mocnosti mali úlohu pôsobiť v zemskom poslaní ako celku,

mali planetárnu úlohu. Tak vidíme, že keď vykročíme ponad duchov času k duchu celého ľudstva, dostávame sa k týmto mocnostiam, k týmto duchom formy.

Viete, že naša Zem ako planéta podlieha, rovnako ako človek, zákonu znovuvtelenia. Naša Zem bola prvým tým, čo nazývame starým Mesiacom. Tam ešte nebolo to, čo dnes nazývame zemským poslaním, rovnaké ako na Zemi. Mesiac mal iné poslanie, každý planetárny stav mal vo svetovej súvislosti vykonať svoje vlastné poslanie. Nič sa neopakuje rovnako, všetko podlieha evolúcii, vývoju. Vtedy, počas zemskeho vtelenia, ktoré nazývame starým Mesiacom, mali podobnú úlohu, akú majú tu na Zemi duchovia formy, tie bytosti, ktoré označujeme v zmysle kresťanskej ezoteriky ako sily, dynamisy alebo aj duchovia pohybu. Ak ideme vývojom späť ešte ďalej, prichádzame k planetárnemu stavu našej Zeme, ktorý predchádzal stavu starého Mesiaca, prichádzame k prastarému slnečnému stavu, ktorý, ako viete, nemá nič do činenia s tým, čo dnes vidíme na oblohe ako Slnko. Na tomto starom Slnku tiež panovali, rovnako ako na Zemi duchovia formy a na Mesiaci duchovia pohybu, vysoké bytosti; tie sa v kresťanskej ezoterike označujú ako kyriotetes alebo aj ako panstvá, nádhery, či duchovia múdrosti. To sú teda tí duchovia, ktorí mali takpovediac dohľad počas slnečného stavu. A teraz prichádzame k poslednému planetárnemu stavu, ku starému Saturnu. Bytosti, ktoré podobným spôsobom vykonávali vedenie tu, nazývame trónmi, duchmi vôle. Tak sme vystúpili cez stále vyššie stupne duchovných bytostí až k bytostiam, ktoré sú vodcami nielen niečoho takého, čo sa mení ako duch času, ale toho, čo má do činenia s poslaním planetárnych stavov, čo sa mení až od planéty k planéte.

Tróny, duchovia múdrosti, duchovia pohybu a duchovia formy, všetky tieto bytosti sú s nami ešte stále v nejakom spojení, aj keď nie v takom blízkom, bezprostredne vnímateľnom zväzku, ako iné, nižšie duchovné bytosti. Ako takéto bytosti pôsobia do nášho zemskeho vývoja, si ozrejmime na príklade. K tomu je ale potrebné zaoberať sa najskôr vývojom tých bytostí, ktoré poznáme ako anjelov, archanjelov a duchov osobností. Všetky tieto bytosti sú vyššie než dnešný človek. Ale dnešný človek vo svojom vývoji tiež raz dosiahne vyššie stupne. Už v budúcom vtelení našej Zeme, v jupiterstvom stave, bude človek stáť tak vysoko ako dnes anjeli. Človek prežíva ustavičné stúpanie k stále vyšším stupňom dokonalosti. Ale tak to bolo i s vývojom iných bytostí. Neboli stále tým, čím sú teraz, aj oni prežili

nižšie stupne vývoja. Vezmime si napríklad anjelov. Aj oni prežili v skorších časoch svoj ľudský stupeň, tak ako my teraz na našej Zemi. Bolo to na starom Mesiaci a tým, že vtedy na sebe pracovali, stali sa tými vyššími bytosťami, ktorými sú dnes. A archanjeli, čiže duchovia ohňa, prežili podobne svoj stupeň ľudstva na starom Slnku; vtedy boli bytosťami ako my, dnes stoja o dva stupne vyššie. A duchovia osobnosti mali svoj ľudský stupeň na starom Saturne. Boli o stupeň vyššie než tie bytosti, ktoré prežili svoje ľudstvo na starom Slnku a dnes sú o tri stupne vyššie než človek na našej Zemi.

Ale bytosti, ktoré označujeme ako duchov formy alebo mocnosti, ku ktorým vzhliadame ako k vysoko, vysoko povzneseným bytosťami, prežili svoj stupeň ľudstva v nepredstaviteľne dávnej minulosti; a keď začalo prvé vtelenie našej Zeme, keď Zem bola starým Saturnom, mali už svoj ľudský vývoj za sebou. Na tom si môžeme porovnať, aké vysoké pocity v nás musia ožiť, keď vzhliadame k týmto duchovným bytosťami. Ale aj oni podliehajú zákonu vývoja. A aj keď boli už na Saturne vyššími bytosťami než dnešný človek, predsa počas Slnka a Mesiaca až k našej Zemi prežívali stále vyššie a vyššie stupne. A nakoniec došli až k takému stupňu vznešenosti, že môžu mať také veľké pole pôsobnosti, že už nepotrebujú žiadnu planétu, aby v nej našli látky, pomocou ktorých môžu existovať. Pretože iné bytosti ešte v určitom zmysle potrebujú našu Zem; anjeli potrebujú vodu, archanjeli vzduch a duchovia osobnosti oheň; ale duchovia formy už viac náš planetárny stav nepotrebujú. Preto keď začala naša Zem svoj vývoj, potrebovali iné bydlisko, a to bol dôvod, prečo sa od našej Zeme oddelili.

Povedal som vám, že kedysi naša Zem tvorila so Slnkom jedno teleso. Vtedy boli aj také bytosti, ktoré nazývame duchmi formy, spojené s našou Zemou. Ale ich vývoj bol už príliš pokročilý, potrebovali jemnejšiu látku, než akú im Zem mohla poskytnúť, preto vytiahli jemnejšiu látku a jemnejšie bytosti zo Zeme a takpovediac odišli so Slnkom. To je duchovná príčina, prečo sa Zem a Slnko oddelili. Nie je to len mechanické roztriešenie hmoty, ale svetové telesá sa trhajú, aby sa stali bydliskom pre duchovné bytosti. Duchovia formy vytrhli jemnú látku zo Zeme a vznikla slnečná guľa, ktorá teraz posieľa Zemi svetlo zvonku.

A v slnečnom svetle k nám prúdi duchovné bytie mocností. Preto som vám predtým povedal, že svedo je šatom týchto mocností. Keď sa na Slnko pozrieme v zmysle duchovnej vedy a vidíme, ako na nás žiari jasné slnečné svedo, potom je pre nás toto svedo šatom duchov, ktorí svoje vodiace a riadiace sily posielajú sem dolu na Zem; ktorí riadia zemské poslanie zo Slnka.

Ak sa takto naučíme chápať, že takéto kozmické delenia majú svoje príčiny v duchovných bytostiach zviazaných s hmotou, potom sa nám ozrejmi ešte aj iná skutočnosť, ktorá sa dá inak len ťažko objasniť. Viete, že prírodné bádanie poukazuje na počiatočný stav našej sústavy ako na druh prahmloviny. Dnes bola síce takzvaná Kant-Laplaceova teória určitými bádateľmi, ako *Arrhenius*⁹, trochu pozmenená, avšak o tieto maličkosti sa tu nemusíme starať. Vezmime to, čo sa berie zvyčajne - totiž, že z prahmloviny sa vyformovalo Slnko i ostatné planéty, ktoré ho obkolesujú. Všetko, čo je dnes husté, bolo teda kedysi obsiahnuté v tejto prahmlovine. Táto sa potom dostáva do otáčavého pohybu a tým sa naše Slnko a ostatné planéty oddeľujú. To, čo má k tomu teraz povedať duchovná veda, nijako neprotiřečí tomu, čo sa tu vyučuje ako hypotéza. Keby si niekto takpovediac postavil stoličku do vesmíru, aby počas miliónov rokov sledoval, ako by sa táto prahmlovina členila na dnešné planetárne útvary, tak by sa mu skutočne neukázalo nič veľmi odlišného od toho, čo opisuje táto vedecká hypotéza. Ale my chceme vidieť, ako na túto prahmlovinu hľadá duchovný zrak jasnovidca.

Aj pre neho je to veľká, ohromná guľa v celkom jemnom stave, v ktorom ešte nie je rozlíšené nejaké Slnko, Zem či Jupiter. Ale táto prahmlovina sa pre neho nevytvorila nevedno odkiaľ, má svoju minulosť a táto minulosť leží na starom Mesiaci. Ním sa musíte zaoberať ako predchodcom našej Zeme. Aj tento starý Mesiac si musíte predstaviť ako svetové teleso, práve tak ako našu Zem. Ku koncu prežil, ak to tak smieme povedať, stav preduchovnenia. Čo bolo vtedy už rozčlenené, sa takpovediac znovu zmiešalo a uviedlo sa opäť do nerozčleneného stavu. Všetko to potom prešlo akýmsi druhom kozmického spánku a potom sa z lona kozmu vynorila hmlová éterická guľa, ktoré je znovuzrozením starého Mesiaca. Pre nás to nie je len hmotná masa, ale v tejto guli pre nás žijú všetky duchovné bytosti. Vo zvláštnom stave v nej žijú tie mohutné bytosti, ktoré sme označili ako duchov pohybu, formy, atď. Človek tam žije iba ako zárodok, pretože na

Mesiaci nemal ešte žiadne ja, to obdržal až na Zemi; ale všetky tie duchovné bytosti, ktoré už mali za sebou určité vývojové stupne, boli s touto prahmlovinou v úzkom spojení.

Čo robí materialistická fyzikálna hypotéza, ak chce objasniť, ako sa z tejto hmlovinovej pramasy vytvorila slnečná sústava? Spomeňte si na experiment, ktorý sa v škole často predvádza na znázornenie tohto priebehu vývoja: Olejová guľa sa v tekutine rovnakej hustoty prostredníctvom jednoduchého mechanického zariadenia uvedieme do otáčavého pohybu. Potom pozorujeme, ako sa táto guľa splošťuje, ako sa od nej odtrhávajú kvapky, ktoré sa znovu formujú do gúľ a krúžia okolo hlavnej gule; a týmto spôsobom vidíme v malom, ako otáčaním vznikol druh planetárnej sústavy. Pôsobí to mimoriadne sugestívne. Prečo by si to človek nemal rovnako predstaviť aj vo svete? Vidno tu vyslovene, ako otáčaním vzniká planetárna sústava, máme to pred sebou! Zabúda sa pritom iba na jedno! Niekedy je správne na to zabúdať, ale v tomto prípade nie: Človek totiž zabúda sám na seba. Ak by pri tomto experimente nebol človek a netočil kľukou, potom by celá planetárna sústava nevznikla. To už je ale všeobecným zvykom v materialistickom myslení, že ľudia berú vždy iba časť toho, čo majú pred sebou. Ak by sme mysleli správne a logicky, potom by sme si museli predstaviť vo vesmíre obrovského človeka, ktorý ohromnou kľukou uvádza do pohybu os tejto sústavy. Takýto obor pravdaže vo vesmíre nie je, ale je tu niečo iné. Svetová hmlovina nie je len hmotou, je preduchovnená a preniknutá takými bytosťami, o ktorých sme hovorili, ktoré majú určité potreby a túžby, z ktorých jeden druh oživuje jednu a iný druh inú hmotu. A sú to ony, ktoré po určitom stave zrenia uskutočňujú delenie, takže vyššie bytosti odchádzajú so Slnkom a tie, ktoré potrebujú látky a sily Zeme, zostávajú na Zemi. V tejto klokotajúcej pramase sú všetky tieto duchovné bytosti činné a postupne rozčleňujú to, čo v súčasnosti poznáme ako našu planetárnu sústavu.

Tak napríklad určité bytosti, ktoré nedosiahli celkom cieľ, určený pre duchov formy, zaostali vo vývoji. Tieto bytosti boli príliš pokročilé na to, aby mali Zem za svoje pôsobisko, no ani nie dost' zrelé, aby sa pripojili k jemnejšej látke Slnka. Sú predovšetkým dve triedy takýchto bytostí a ešte ich spoznáme v ich pôsobení na Zem. Lebo tak, ako hotové a zrelé mocnosti žiaria na našu Zem, ako duchovia formy v slnečnom

svetle, a riadia ju zo Slnka, tak riadia Zem aj tieto „medzibytosti“, bytosti na medzistupni, ale takrečeno z nižšieho obzoru, ktorý je však v porovnaní s ľudským vznešený. Tieto bytosti si vybrali látky, ktoré boli pre nich vhodné a utvorili si z nich svetové telesá medzi Slnkom a Zemou. Tak vznikli medzi Slnkom a Zemou Venuša a Merkúr, obývané bytosťami, ktoré stoja na medzistupni. A tak sa vyčlenili aj iné planéty našej sústavy tým, že ich iné bytosti potrebovali ako svoje pôsobisko.

Teraz si ešte raz všimnime ten časový bod, kedy Slnko so svojimi bytosťami práve odchádza. Zem tu zostáva so všetkými tými zárodkami, ktoré sa neskôr na nej vyvinuli, medzi nimi i ľudia súčasnosti, ktorí však vtedy ešte neboli na dnešnom ľudskom stupni. Sú tu aj iné bytosti - z ríše zvieracej a rastlinnej, ktoré sa vyvíjali už i v predchádzajúcom zemskej vtelení a ktoré sa teraz objavujú v zárodkoch. Pozorujme najskôr iba človeka.

Predtým, keď bolo ešte Slnko zjednotené so Zemou, boli ešte so Zemou zviazané aj mohutné sily, ktoré vychádzali z vysokých slnečných bytostí a pôsobili na človeka zvnútra Zeme. Ale človek, aký prešiel z Mesiaca, vzhádzal, takpovediac, zo svojho zárodka a bol obdarený iba telom fyzickým, éterickým a astrálnym. Fyzické telo ešte nebolo také husté, ako dnes, ale éterické bolo jemnejšie. Ľudské ja ešte nebolo v tom čase vybudované. Neskôr sa pomery pre ľudí na Zemi úplne zmenili tým, že Slnko ožarovalo Zem a slnečné bytosti pôsobili na Zem zvonku. Musíte si to predstaviť takto: Pokiaľ bola Zem ešte spätá so Slnkom, boli tie vysoké bytosti, ktoré neskôr vyšli von so Slnkom, hrubými silami Zeme brzdené vo svojom vlastnom vývoji a tým aj vo svojej moci a riadiacej sile. Teraz sa oslobodili a mohli sa voľne pohybovať. Mohli prijať úplne iné tempo vývoja než skôr, kedy ešte museli spoluznášať celú ťažkú hmotnosť zemskej masy. Oslobodili sa vo svojom vlastnom vývoji od Zeme tým skôr, že tým získali sily a moc významne pôsobiť na ľudí zvonku. Ľudia, ktorí boli predtým pod mocou slnečných duchov, brzdených ešte vo svojich silách spolubytím so Zemou, prichádzali teraz pod pôsobenie voľne a mocne sa rozvíjajúcich slnečných bytostí, ktoré pôsobili na Zem zvonku. Tým by sa ale vývoj neuveriteľným spôsobom urýchlil, ľudský život by plynul mimoriadnou rýchlosťou, keby k tomu nepristúpilo ešte niečo iné. Človek sa nemohol zúčastniť na tomto tempe, a preto zo spoločnosti duchov, ktorí tu predtým boli,

vy

stúpil jeden so svojimi zástupmi a zostal spojený so Zemou. A tento duch formy mal úlohu zdržiavať a brzdiť to, čo by boli s mimoriadnym urýchlením vykonali slnečné sily; aby teda títo slneční duchovia nepôsobili sami. Ak by ale tento duch zostal zviazaný so Zemou, ak by pôsobil v Zemi stále, potom by sa celá Zem dostala do stavu strnulosti, pretože jeho vplyv, jeho moc by boli príliš silné. Čo sa preto stalo? Vzal si tie najhrubšie látky a sily a odišiel zo Zeme. To, čo tu odišlo, je dnešný Mesiac. Tak teda tento duch, ktorý prevzal úlohu brzdiť a zdržiavať príliš rýchly vývoj, zostal zviazaný s Mesiacom.

Vývoj pokračuje. Zemské a mesačné bytosti sa oddeľujú. Zemské bytosti sa dostávajú pod vplyv hlavne dvoch síl: jedna prichádza zo Slnka, druhá z Mesiaca. Ak by stál človek iba pod vplyvom slnečných síl, zostarol by, sotva by sa narodil. Pod samotným vplyvom Mesiaca by bol ustrnul, stvrdol, mumifikoval sa. Rozvíjať sa môže len tým, že slnečné a mesačné sily udržiajú rovnováhu. Človek je postavený na Zem a zvonku na neho v duchovnom zmysle pôsobia bytosti a sily, s ktorými môže prežívať svoj súčasný vývoj na Zemi. Videli sme, že človek je od vtelenia k vteleniu riadený bytosťami, ktoré nazývame anjeli. Ale títo anjeli nemajú vo veľkom vesmíre žiadnu samostatnosť, majú vyššie vedenie, ktorým sú obyvatelia Slnka. Pod vplyvom týchto slnečných duchov samotných by sa všetko zhustilo do jedného vtelenia; pod vplyvom samotného Mesiaca by sa vôbec nič neuskutočnilo. Takto ale, v spolupôsobení, pochádza to pevné, formujúce z mesačných síl; ale to, čo formy ničí a vedie inkamáciami, čo je trvalé, to prichádza zo Slnka. A tak chápeme, keď sa tým teraz duchovne zaoberáme, že všetko vo svete má svoju úlohu.

A teraz si postavme pred dušu to, čo sa odohráva tu na Zemi, trochu konkrétnejšie. Viete už, že keď človek prišiel zo starého Mesiaca, mal iba svoje fyzické, éterické a astrálne telo. Keď sa oslobodilo Slnko, fyzické telo ešte nebolo tak ďaleko, aby zmyslové orgány už mohli vidieť vonkajšie predmety. Tieto orgány tu už boli od čias Saturna, ale vonkajšie predmety vnímať nemohli. Boli to také orgány, ktoré na starom Mesiaci vytvárali obrazy zvnútra. Bolo to približne takto: Predstavte si, že by sa jeden človek blížil k inému. Nemohol by vnímať jeho vonkajšiu formu, ale vystúpilo by v ňom niečo ako snový obraz. A ak mal tento obraz určité formy, určité zafarbenie, potom človek vedel, že to bol ne-
priateľ a mohol sa mu vyhnúť. To bolo obrazné vedomie, ktoré malo reálny

vzťah k duševným vlastnostiam okolia. Predmetné vedomie pristúpilo až po čase, na Zemi. Keď už teda bolo Slnko vonku ako svetové teleso, človek ho ešte stále nemohol vidieť, vnímal len vnútorné svetlo vo svojich obrazoch. Videl pravdaže v určitom vzťahu priaznivé duchovno-duševné pôsobenie, ktoré mu zosielali duchovia Slnka, takrečeno to cítil, videl to vžarovat' do aurických obrazov; ale to nemá s dnešným vonkajším videním celkom nič spoločné. Boli teda také doby, kedy slnečné mocnosti zosielali človeku svoje svetlo, ale človek vonkajšie Slnko nevidel.

Vyčlenenie Mesiaca nastalo trochu neskôr. Až v okamihu, keď odišiel zo Zeme Mesiac, stal sa človek schopným prijať vedomie ja v jeho najpočiatocnejšej vložke; až tu sa začal pociťovať ako oddelená bytosť. Predtým sa cítil v lone iných bytostí. A až teraz dostal aj možnosť vnímať vonkajšie fyzické v jeho prvých náznakoch vedomím ja. Veľmi ľahko si ujasníte, že toto vonkajšie videnie súvisí s vedomím ja; pretože pokiaľ sa človek nedokáže rozlíšiť od vonkajšieho prostredia, potiaľ nie je žiadnym ja. Prvá schopnosť, prvý záblesk vedomia ja sa preto kryje s otvorením zraku navonok. To je zviazané i s vystúpením Mesiaca. Predtým, keď bol ešte Mesiac zviazaný so Zemou, usmerňoval na Zemi sily rastu jednotlivého človeka, od narodenia až po smrť tak, ako to ešte aj teraz robí zvonku. No aby človek nezostal uzatvorený iba medzi narodením a smrťou, museli zvonku prísť tie sily, ktoré pôsobili zo Slnka. Ustavične bolo teda so zemským vývojom zviazané spolupôsobenie vnútornej mesačnej sily a vonkajšej slnečnej sily. A teraz sa pokúste skutočne živo a presne si predstaviť, čo sa tu stalo.

Keď sa už Slnko oddelilo, ale Mesiac bol ešte spojený so Zemou, videl človek vo vnútorných obrazoch pôsobenie slnečných síl; cítil blahodarnosť slnečných síl, lebo tieto sa vždy vo vnútri zemského telesa zväzovali s mesačnými silami a to pôsobilo v telesnej sústave človeka; ale vidieť slnečné sily nemohol. Teraz odišiel aj Mesiac. Človeku sa otvorili jeho zmysly, čím preňho zanikla možnosť vnímať to, čo je v slnečných silách duchovno-duševné. Predstavte si ten okamih, keď sa takpovediac obrazné duchovno-duševné vnímanie stráca a začínajú prvé počiatky vonkajšieho videnia Slnka, skutočného zraku. Ale v skutočnosti človek Slnko ešte vidieť nemohol, pretože Zem bola pokrytá hustými parami.

Oproti predchádzajúcemu, dmeno-jasnovidnému pocit'ovaniu týchto slnečných síl by bol teraz v stave toto Slnko, i keď len postupne, vidieť zvonku, keby mu nebolo zahalené zaparenou hustou atmosférou. Tak sa teda človeku stratilo jeho vyšším vývojom blahodarné pôsobenie Slnka. Starí Egypťania tým, že si spomínali na tento stav, nazývali sily Slnka, čisté lúče, ktoré kedysi človek vnímal v tlmenej jasnozrivosti, Osirisom. Toto vnímanie Osirisa sa stratilo a ani vonkajšie vnímanie nebolo ešte cez oblačné obaly možné: To, čo predtým človek videl, bolo mŕtve. „Protivník Tyfón usmrtil Osirisa“ a sily, ktoré vyšli ako Mesiac a pôsobili medzi zrodením a smrťou, teraz túžobne starého Osirisa hľadali.

Hmly sa postupne strácali, i keď to prirodzene trvalo dlhý, dlhý čas, až do neskorej adantskej doby. Človek začal znovu vidieť Slnko. Ale už nie tak ako prv, keď bol v spoločnom vedomí. Teraz, keď ho človek znovu uvidel, tak do každého jednotlivého oka dopadalo množstvo slnečných lúčov - rozkúskovaný Osiris.

Tu máme mohutnú kozmickú udalosť. A keď sme boli vtelení v starej egyptskej dobe, v opakovaní sme ju spoznali. To bolo to, čo mali pôvodne na myslí egyptskí kňazskí mudrci a čo zahalili do obrazu. Povedali: Vtedy, keď Mesiac a Slnko po prvýkrát stáli vonku, vtedy bol človek uprostred, akoby udržovaný v rovnováhe silami Slnka a Mesiaca. Predtým nebolo ešte pohlavné rozmnožovanie, pôsobilo tu to, čo sa nazýva rozmnožovaním panenským. Sily, ktoré ovládali našu Zem, prešli zo znamenia Panny cez Váhy, rovnovážny stav, do znamenia Škorpióna. Preto povedal egyptský kňazský mudrc: Keď Slnko stálo v znamení

Škorpióna, keď bola Zem v znamení Váh a lúče pôsobili ako osteň tak, že prebodávali zmyslové orgány - tento vstup vonkajšej predmetnosti, to je osteň Škorpióna, ktorý nastupuje ako niečo nové oproti starému panenskému rozmnožovaniu, tu bol Osiris usmrtený. A tu nastupuje hľadanie, túžba ľudstva po starej sile, po zrení Osirisa.

Ako vidíte, v takom mýte, ako je povest' o Osirisovi, nemožno hľadať len čosi astronomického, ale musíme v ňom vidieť výsledok hlbšieho, jasnovidného pohľadu starých egyptských kňazských mudrcov. Do takého mýtu vteliť to, čo vedeli o vývoji Zeme a človeka.

Základom všetkých mýtov sú reálne skutočnosti vyšších duchovných svetov. Dnes sme videli, ako jedna takáto skutočnosť je základom mýtu o Osirisovi.